אסטרטגיה ציונית לישראל

written by דוד מ' וינברג | 17.03.2023

הפיוס הראשוני בין סעודיה לאיראן שהושג החודש בתיווך סין גרם לכמה פוליטיקאים ישראליים לאבד את האיזון. ראשי האופוזיציה מיהרו לגנות את ראש הממשלה נתניהו ולהאשים אותו ב"קריסת" הסכמי אברהם וכל סיכוי להתקרבות בין סעודיה לישראל (ובין סעודיה לארה"ב).

אם נניח לביקורת לרגע, ההתפתחות המפתיעה במידה מסוימת אכן מעלה שאלות לגבי אסטרטגיית העל, ומחייבת את ישראל יותר מאי פעם להתנהל ביצירתיות.

אני, למשל, איני סבור שההסכם הסעודי-איראני סוגר את הדלת בפני הבנות בין סעודיה לישראל, וגם לא בפני ברית אזורית פרו-מערבית מחודשת שתכלול את ישראל והסעודים, ובתנאי שוושינגטון תתעורר ותפעל לעגן מהלכים כאלה בהתחייבויות קונקרטיות חכמות.

דבר אחד ברור: על מנת להבטיח את ביטחונה האזורי, ישראל חייבת לשחק שחמט דיפלומטי בשלושה ואף בארבעה ממדים. לשם כך נדרשת חשיבה אסטרטגית צלולה, עם מסירות חסרת פשרות למטרות ציוניות ויהודיות.

למרחב האינטלקטואלי הזה נכנס מכון משגב החדש לאסטרטגיה ציונית ולביטחון לאומי, בראשות מאיר בן שבת. בן שבת כיהן כיועץ לביטחון לאומי של ישראל וכראש המועצה לביטחון לאומי בין השנים 2017 ל-2021 (פרק זמן ארוך במידה ניכרת מכל ראשי המל"ל שכיהנו בעשורים האחרונים), ובמשך 25 שנים לפני כן כיהן בתפקידים בכירים בשירות הביטחון הכללי של ישראל.

בן שבת זוכה להכרה כאנליסט חד הבחנה, מומחה ביטחון מנוסה, דיפלומט דיסקרטי ואיש של עקרונות.

קוראים רבים יזכרו את הנאום המדיני המוצלח שנשא ברבאט בירת מרוקו בדצמבר 2020, כשהוא מדבר בדאריג'ה הניב הערבי המרוקאי שוטפת. בן שבת, שמוצאו מקזבלנקה, עמד אז בראש המשלחת הישראלית למרוקו (ביחד עם ג'ארד קושנר והמשלחת האמריקנית), כחלק מהיוזמה שהביאה בהמשך לכינון יחסים מלאים בין שתי המדינות. הסרטון של נאומו המרגש של בן שבת הפך לוויראלי בעולם הערבי.

על סדר היום של מכון החשיבה החדש עומדים שורה של נושאים קריטיים, כמו מאבק חסר פשרות באיראן, השקעות במסגרת הרחבת הסכמי אברהם, ניהול הקשרים הדיפלומטיים של ישראל עם סין, רוסיה ואירופה, חיזוק השליטה הריבונית של ישראל בירושלים, החזרת השליטה הישראלית לשטחי "סי" ביהודה ושומרון וחיזוק המשילות בנגב ובגליל, היערכות ליום שאחרי אבו מאזן באזורים שבשליטת הפלסטינים, ביצוע רפורמה במשטרת ישראל וחיזוק צה"ל (בעיקר כוחות היבשה שלו) לקראת אירוע אפשרי של מלחמה בשלוש חזיתות.

חברי המכון החדש יתמקדו גם באתגרים הגדולים בפני היהדות בעולם, ובכלל זה העלות הגבוהה של חינוך יהודי, הקשיים בעלייה, בעיות בחוק השבות, המתקפות מצד תנועות ה-BDS וה-Woke שפוגעות בביטחון של צעירים יהודים בכל מקום, הפערים בין (תפיסת) היסודות הדמוקרטיים והיהודיים של ישראל, שילוב ערביי ישראל והחרדים בחברה הישראלית, חינוך אזרחי ציוני ויהודי בישראל, ועוד.

בנושא איראן, בן שבת סבור שהגיעה העת שהמערב ישנה מסלול ויציב בפני משטר האייתולות איום אמין, וזאת במטרה להפחית את הסיכון למלחמה ממשית. קידום האופציה הצבאית נגד איראן אין פירושה בהכרח מלחמה. למעשה ההפך הוא הנכון, טוען בן שבת. אם זה לא ייעשה, הסבירות להתפרצות סבב אלימות במזרח התיכון תגדל במידה רבה.

בנושא הפלסטינים, בן שבת עומד על כך שישראל חייבת לפעול בכוח כדי למנוע מהטרור להחמיר. לדבריו, יש להוריד את הרף לביצוע מעצרים מנהליים של תומכי טרור ושל המשבחים את הפיגועים. כמו כן, בעת פיגוע יש לפעול לתגובה מהירה ואפקטיבית יותר של צה"ל והמשטרה, כדי "לנטרל" את התוקפים ולמנוע פיגועי השראה.

בנוסף, יש להחמיר את הענישה על טרור. בכך נכלל הרס בתיהם של המפגעים כאמצעי הרתעה מפני פיגועים עתידיים (שהוא יעיל במיוחד בחברה הפלסטינית המסורתית שבה למשפחה תפקיד מרכזי), שלילת הטבות סוציאליות מהמחבל ומשפחתו, ושלילת מעמד התושבות של מסיתים ממזרח ירושלים לקראת גירושם.

על ישראל גם לפעול באופן ישיר נגד מקורות הסתה בבתי ספר במזרח ירושלים, בתקשורת וברשתות החברתיות, ובדרשות המושמעות במסגדים.

מאיר בן שבת סבור שצריך לאמץ את הגישה הריאליסטית לביטחון הלאומי. על ישראל למנף את נכסיה ולפתח את יכולותיה כך שתוכל להגן על עצמה בעצמה. על ישראל להרחיב את מעגל יחסיה עם כל מי שאפשר ולא להשתעבד לסדר עדיפות כלשהו. מול הפלסטינים יש לאמץ את עקרונות תכנית המאה. אין מקום לשום התפשרות בסוגיות הביטחוניות בפרט לאור הלקחים מעזה ומתהליך אוסלו עד עתה.

לכך אוסיף שבאופן כללי "אסטרטגיית הביטחון הכוללת" של ישראל מוצלחת, ויש לדבוק בה בנחישות. היא מתבטאת בשמירה על יציבות, התאזרות בסבלנות, ושליחת המבט אל מעבר לאופק בחיפוש אחר שותפים חדשים, כל זאת תוך מאבק חסר פשרות באויבים. היישום הוא באמצעות שילוב של נחישות עם גמישות.

פירוש הדבר הידוק הביטחון בגבולות ישראל, ניהול החיכוכים עם הפלסטינים, וחתירה למטרות ציוניות כמו המשך מפעל ההתנחלויות בארץ ישראל, כל זאת תוך מיצוב ישראל כעוגן אזורי של שפיות וכמקור עולמי של כושר המצאה.

מול השאפתנות ההגמונית של איראן, ההרפתקנות של רוסיה, ההתפשטות של סין, הנסיגה האמריקנית מהאזור והסרבנות הפלסטינית, ישראל מצליחה לעמוד איתנה בזכות הצבא החזק ביותר במזרח התיכון, ועם (שעדיין) חדור אמונה.

ערנות ומיומנות מדינית יסייעו לישראל לצלוח היטב את הסערות האזוריות והעולמיות. מכון משגב לאסטרטגיה ציונית ולביטחון לאומי יתרום הצעות מדיניות קונקרטיות שיסייעו למקד את מנהיגי ישראל בדרכם.

פורסם באתר News1 28.03.2023. מאמר המקור פורסם באנגלית ב-ג'רוזלם פוסט 17.03.2023 וב-ישראל היום 19.03.2023.